

Nghiên cứu vai trò của liên minh công - nông - trí thức trong xây dựng nông thôn mới ở Tây Bắc, phục vụ dạy học môn Chủ nghĩa xã hội khoa học tại Học viện Chính trị khu vực I

Đỗ Huyền Trang

Học viện Chính trị khu vực I

Received: 10/2/2024; Accepted: 15/2/2024; Published: 19/2/2024

Abstract: In recent years, improving the quality of teaching and learning political theory subjects in general and Scientific Socialism in particular has received great attention, especially since Decision No. 4890/QĐ-BGDDT was issued on December 23, 2019. Researching practical content to apply in lectures to improve teaching quality is an indispensable part for teaching and research lecturers. Accordingly, the article aims to present and discuss a number of issues on promoting the role of the worker-peasant-intellectual alliance in building new rural areas in the Northwest today - to serve professional research and teaching. Topic No. 07, Scientific Socialism, Regional Academy of Politics I.

Keys word: Science socialism; class alliance; new countryside; study; Teaching

1. Đặt vấn đề

Trong lịch sử hơn 90 năm qua, Đảng ta không ngừng chăm lo xây dựng và phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc dựa trên nền tảng liên minh công - nông - trí thức. Khẳng định tầm quan trọng của khối liên minh đối với cách mạng nước ta, Nghị quyết 43 Hội nghị lần thứ Tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá XIII chỉ rõ: “Đại đoàn kết toàn dân tộc là truyền thống quý báu, đường lối chiến lược quan trọng, xuyên suốt của Đảng; nguồn sức mạnh to lớn, nhân tố quyết định thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Nền tảng vững chắc của đại đoàn kết toàn dân tộc là liên minh giữa giai cấp công nhân, giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức do Đảng lãnh đạo”[2; tr 2]. Nghị quyết 19-NQ/TW ngày 16-6-2022 của Hội nghị Trung ương 5 khóa XIII cũng đã xác định: “Nông nghiệp, nông dân, nông thôn là cơ sở, lực lượng to lớn trong phát triển kinh tế - xã hội, bảo vệ môi trường, thích ứng với biến đổi khí hậu, giữ vững ổn định chính trị, bảo đảm quốc phòng, an ninh, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế”[1; tr2]. Đây được xem là động lực to lớn công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa hiện nay vì mục tiêu *dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh*, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội.

Nhận thức được tầm quan trọng đó, trong quá trình giảng dạy các môn lý luận chính trị, đội ngũ giảng viên (GV) của Học viện Chính trị khu vực I luôn quan tâm, phấn đấu nâng cao chất lượng dạy học thông qua việc

nghiên cứu nội dung và đổi mới phương pháp giảng dạy. Tuy nhiên, chất lượng dạy học còn nhiều hạn chế do nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan, trong đó quan trọng nhất là hạn chế trong việc tiếp cận với những vấn đề thực tiễn. Nghiên cứu vấn đề vai trò của liên minh công - nông - trí thức trong xây dựng nông thôn mới ở Tây Bắc nhằm nâng cao chất lượng dạy học Học phần Chủ nghĩa xã hội khoa học (CNXH KH) là một yêu cầu quan trọng và cấp bách đối với các trường giảng dạy lý luận chính trị nói chung và Học viện Chính trị khu vực I nói riêng nhằm nâng cao bản lĩnh chính trị góp phần đào tạo ra lực lượng lãnh đạo có đủ năng lực và phẩm chất của người cán bộ *vừa hồng vừa chuyên*.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nghiên cứu vấn đề xây dựng nông thôn mới

Nông thôn mới (NTM) là một kiểu tổ chức nông thôn được xây dựng gắn với những tiêu chí cụ thể, thể hiện sự phát triển, tiến bộ với những đặc trưng như: Hạ tầng kinh tế - xã hội phát triển; truyền thống bản sắc văn hóa được bảo tồn và phát huy; hệ thống chính trị vững mạnh, an ninh, trật tự xã hội ổn định; đời sống vật chất, tinh thần của người dân ngày càng được nâng cao; người dân trở thành chủ thể quản lý mọi hoạt động ở các vùng nông thôn; làng xã nông thôn ngày càng văn minh, sạch đẹp môi trường sinh thái, điều kiện sống được đảm bảo.

Nhìn từ góc độ hình thái kinh tế - xã hội, xây dựng NTM phản ánh trạng thái xã hội nông thôn tại một thời điểm nhất định với phát triển kinh tế là cơ

sở, tiến bộ xã hội toàn diện là tiêu chí. Dưới góc độ kinh tế vĩ mô, xây dựng NTM là cách gọi chung cho quá trình xây dựng kinh tế, chính trị, văn hóa nông thôn, dưới bối cảnh “thành thị và nông thôn cùng phát triển” trong giai đoạn mới với “công nghiệp hỗ trợ nông nghiệp, thành thị dẫn dắt nông thôn”.

Dưới góc độ chủ thể xây dựng NTM, công cuộc xây dựng làng - xã hiện nay đang được tiến hành trong bối cảnh đẩy mạnh tốc độ công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông nghiệp nông thôn để kéo lùi khoảng cách giữa thành thị với nông thôn và cải thiện tình hình kinh tế nông thôn đang suy yếu kìm hãm sự phát triển chung của cả nước. Công cuộc này do đội ngũ trí thức và thanh niên đi đầu, các giai cấp, tầng lớp trong xã hội tự giác tham gia kết hợp với nông dân và văn hóa làng xã.

Về bản chất, xây dựng NTM thể hiện quan điểm lấy dân làm gốc của Đảng và nhà nước. Về hình thức, những tiêu chí trong nhiệm vụ xây dựng NTM có mối quan hệ mật thiết và hỗ trợ cho nhau. Về chỉ tiêu, xây dựng NTM XHCN là một tiêu chuẩn tổng hợp, không thể thiếu bất cứ chỉ tiêu nào. Về quá trình, đây là một quá trình lâu dài và phát triển từng bước.

Xây dựng NTM giai đoạn 2021-2025 tập trung vào 4 nội dung trọng điểm: thứ nhất: Phát triển hạ tầng kinh tế - xã hội, cơ bản đồng bộ, đảm bảo kết nối nông thôn - đô thị và kết nối các vùng miền; thứ hai: Phát triển sản xuất, nâng cao thu nhập người dân; thứ ba: Bảo vệ môi trường và cải tạo cảnh quan nông thôn; thứ tư: Phát triển giáo dục, y tế, văn hóa cơ sở.

2.2 Nghiên cứu vai trò của liên minh công – nông – trí thức trong xây dựng nông thôn mới ở Tây Bắc hiện nay

**Vai trò của liên minh công - nông - trí thức trên lĩnh vực kinh tế*

Liên minh công - nông - trí thức được củng cố và thể hiện rõ nét trong việc thực hiện những mục tiêu kinh tế trong chương trình NTM. Đó là sự liên minh giữa giai cấp công nhân, giai cấp nông dân và đội ngũ trí thức để thực hiện thành công những mục tiêu đã đề ra. Mối quan hệ này được thực hiện thông qua sự tác động qua lại giữa hoạt động kinh tế công nghiệp và hoạt động kinh tế nông nghiệp, qua chính sách của Đảng và Nhà nước đối với giai cấp công nhân, nông dân và đội ngũ trí thức để tạo điều kiện cho họ phát triển sản xuất, nâng cao năng suất lao động của người dân.

Sự chung sức, đồng lòng của công nhân, nông dân và trí thức trong xây dựng nông thôn mới đã góp phần quan trọng thay đổi diện mạo khu vực nông thôn, hệ thống cơ sở hạ tầng kinh tế - xã hội ngày càng được

hoàn thiện. Đời sống vật chất và tinh thần của người dân ngày càng được cải thiện. Qua báo cáo tình hình triển khai thực hiện chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021-2023 của các tỉnh Hòa Bình, Sơn La, Lai Châu, Điện Biên, Yên Bái, Lào Cai trong thời gian qua có thể khẳng định dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh đã lãnh chỉ đạo phát huy tốt vai trò liên minh công - nông - trí thức trên lĩnh vực kinh tế. Đến tháng 6/2023, toàn tỉnh Sơn La có 59 xã đạt chuẩn nông thôn mới, 05 xã đạt chuẩn nông thôn mới nâng cao, 129 số xã đạt dưới 15 tiêu chí, thu nhập bình quân của người dân nông thôn đạt 23 triệu đồng/năm. Thành phố Sơn La hoàn thành nhiệm vụ xây dựng Nông thôn mới [3]. Tính đến hết năm 2023, trong số 62 xã đã được công nhận “Xã đạt chuẩn NTM” của tỉnh Lào Cai, có 11 xã duy trì 19/19 tiêu chí, 19 xã duy trì từ 15-18 tiêu chí; 28 xã duy trì từ 10-14 tiêu chí và 4 xã duy trì từ 7-9 tiêu chí [4]. Toàn tỉnh Hòa Bình có 73/129 xã đạt chuẩn nông thôn mới, đạt 56,6%; Có ba địa phương đã được công nhận đạt chuẩn nông thôn mới [5]. Theo báo cáo mới nhất của UBND tỉnh Điện Biên, đến đầu tháng 10/2023 toàn tỉnh có 44 xã đạt chuẩn, cơ bản đạt chuẩn Nông thôn mới [6]

Kinh tế của các tỉnh vùng Tây Bắc Việt Nam từ chỗ kém phát triển, có những lúc bế tắc trong quá trình phát triển, đã từng bước ổn định và đi vào tăng trưởng, có đường hướng rõ nét hơn trong quá trình xây dựng NTM. Điều đó khẳng định sức mạnh của khối đại đoàn kết công - nông - trí thức của của nhân dân các tỉnh Vùng Tây Bắc Việt Nam. Điều đó cũng khẳng định hiệu quả chủ trương, pháp luật của Đảng, Nhà nước đối với việc xây dựng NTM trong bối cảnh Việt Nam hiện nay. Đồng thời nó cũng thể hiện năng lực lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng bộ các tỉnh Vùng Tây Bắc trong việc phát huy vai trò liên minh công - nông - trí thức trong xây dựng NTM ở các tỉnh vùng Tây Bắc Việt Nam hiện nay.

**Vai trò của liên minh công - nông - trí thức trên lĩnh vực chính trị*

Để thực hiện thành công nhiệm vụ xây dựng NTM trên lĩnh vực chính trị liên minh giai cấp, tầng lớp nhằm phát huy sức mạnh tổng hợp để cải tạo xã hội cũ, xây dựng chế độ xã hội mới dưới sự lãnh đạo của Đảng; nói cách khác, thực hiện khối liên minh này - trong đó giai cấp công nhân, giai cấp nông dân, tầng lớp trí thức là lực lượng nòng cốt nhất, cơ bản nhất của khối liên minh nhằm tập hợp các lực lượng trong xã hội nhằm nâng cao trách nhiệm của cấp ủy, chính quyền cơ sở, phát huy vai trò của các đoàn thể nhằm huy động sự đồng thuận và sức mạnh của toàn dân trong xây dựng NTM.

Thực hiện các nội dung, mục tiêu xây dựng NTM, vai trò của hệ thống chính trị (HTCT) cơ sở ở nông thôn của tỉnh Tây Bắc được xác định là rất quan trọng để triển khai các chủ trương, đường lối, chính sách, pháp luật về xây dựng NTM đến với toàn thể nhân dân, được thể hiện nổi bật ở những khía cạnh sau:

Thứ nhất, nâng cao vai trò lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy ở nông thôn trong xây dựng NTM. Thứ hai, chú trọng công tác quản lý, điều hành của chính quyền nông thôn. Thứ ba, sự tích cực tham gia của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội ở nông thôn trong xây dựng NTM. Thứ tư, tổ chức thực hiện tốt Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở. Những kết quả đó thể hiện sự thống nhất cao ý trí chính trị của Đảng bộ, các tầng lớp nhân dân trong việc thực hiện chủ trương của Đảng về xây dựng NTM, mà mục đích cuối cùng là để phục vụ lợi ích của chính nhân dân các tỉnh Tây Bắc.

**Vai trò của liên minh công - nông - trí thức trên lĩnh vực văn hóa xã hội*

Cùng với việc phát huy vai trò liên minh công - nông - trí thức trên lĩnh vực kinh tế, chính trị, việc phát huy vai trò liên minh công - nông - trí thức trên lĩnh vực văn hóa xã hội cũng đóng một vai trò rất quan trọng và đã đạt được những kết quả nhất định, cụ thể:

Một là, Đảng bộ, chính quyền nhân dân các tỉnh Tây Bắc lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện xây dựng nông thôn mới trong thời gian qua đã đẩy mạnh phát triển kinh tế, các vấn đề xã hội đã dần được giải quyết hài hòa ngay trong từng bước, từng giai đoạn xây dựng nông thôn mới trong bối cảnh lịch sử cụ thể và tình hình phát triển của từng địa phương.

Báo cáo Kết quả 03 năm thực hiện Chương trình MTQG xây dựng NTM (2021-2023), nhiệm vụ trọng tâm thực hiện giai đoạn đến năm 2025 và định hướng triển khai giai đoạn 2026-2030 của các tỉnh Tây Bắc, dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, chính quyền các tỉnh Tây Bắc và sự đóng góp của toàn xã hội, sự tương trợ lẫn nhau về kinh tế, phát huy truyền thống tương thân tương ái, số hộ đói nghèo trong công nhân, nông dân, trí thức ở các vùng miền, cả thành thị và nông thôn ngày càng giảm.

Hai là, các chính sách an sinh xã hội, chăm sóc, hỗ trợ các gia đình thương binh, liệt sỹ, gia đình có công được bảo đảm. Xây dựng Quỹ “Đền ơn đáp nghĩa”; “uống nước nhớ nguồn”... phát triển đối tượng tham gia bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế. Tại Lai Châu tỷ lệ người dân tham gia bảo hiểm y tế đã tăng từ 82,1% (năm 2022) lên 86,2% (tháng 9/2023) [7; tr 10]; Lào Cai tính đến hết năm 2022, số xã phường thị trấn có tỉ lệ bao phủ của BHYT trên 90% có 114/154 xã (75%) [8; tr13].

Đẩy mạnh triển khai thực hiện huy động các nguồn vốn, hỗ trợ hộ nghèo, hộ cận nghèo khó khăn về nhà ở. Tại Sơn La kết quả thực hiện 10 tháng đầu năm 2023, toàn tỉnh đã hỗ trợ được 1.203 nhà ở với tổng số kinh phí đã thực hiện hỗ trợ 76,861 tỷ đồng. Tại Điện Biên năm 2022 thực hiện Chương trình “Mái ấm nghĩa tình, An sinh xã hội” đã có 1.169 ngôi nhà được hoàn thành và bàn giao cho các hộ gia đình sử dụng. Tại Lai Châu, xây dựng và triển khai có hiệu quả Phong trào thi đua “Chung tay vì người nghèo, không để ai bị bỏ lại phía sau”, năm 2023 tỉnh đã tổ chức xây mới 221 căn nhà, tổng trị giá 11.110 triệu đồng.

3. Kết luận

Nâng cao chất lượng hoạt động dạy học lý luận chính trị là nhiệm vụ quan trọng và cần thiết, là giải pháp quan trọng thiết thực góp phần triển khai thực hiện Nghị quyết số 35-NQ/TW của Bộ Chính trị về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Bên cạnh giải pháp về đổi mới phương pháp giảng dạy thì sự quan tâm đúng mức về việc bổ sung, cập nhật kịp thời những kiến thức mới là một phần không thể thiếu.

Trên cơ sở phân tích thực tiễn phát huy vai trò của khối liên minh công - nông - trí thức trong xây dựng NTM của các tỉnh Tây Bắc hiện nay, bài viết là nguồn học liệu, là tài liệu tham khảo cần thiết để nghiên cứu và vận dụng nâng cao chất lượng vào giảng dạy chuyên đề số 07: Liên minh giai cấp, tầng lớp trong thời kỳ quá độ lên CNXH trong chương trình môn Chủ nghĩa xã hội khoa học.

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành Trung ương (2022), *Nghị quyết 19-NQ/TW của Hội nghị Trung ương 5 khóa XIII về nông nghiệp, nông dân, nông thôn đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045*, tr 2. Hà Nội

2. Ban chấp hành Trung ương (2023), *Nghị quyết số 43-NQ/TW ngày 24/11/2023, Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục phát huy truyền thống, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, xây dựng đất nước ta ngày càng phồn vinh, hạnh phúc*, tr 2. Hà Nội

3. UBND tỉnh Lai Châu (2023), *Báo cáo kết quả triển khai chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng NTM năm 2023 trên địa bàn tỉnh Lai Châu*, tr 10. Lai Châu

4. UBND tỉnh Lào Cai (2023), *Báo cáo tình hình triển khai chương trình MTQG xây dựng NTM giai đoạn 2021- 2023, giải pháp nhiệm vụ trọng tâm 2023 – 2025*, tr 13. Lào Cai